

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Байдюка Івана Івановича «Адміністративно-правове забезпечення взаємодії Державної прикордонної служби України з правоохоронними органами», поданої на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 – право

1. Актуальність теми дослідження

Поява нових загроз національній безпеці України впродовж останніх років свідчить про необхідність зосередження основних зусиль сектору безпеки та оборони держави на відновленні й підтриманні на належному рівні обороноздатності держави і захисті національної безпеки України. Події, що відбуваються в державі та світі, впливають на всі сфери життя суспільства і визначають стан національної безпеки держави. Особливо гостро постала проблема забезпечення безпеки державного кордону та прикордонної безпеки, що є складовими національної безпеки України. Це завдання законодавець відносить до компетенції Державної прикордонної служби України, однак, ураховуючи сучасні виклики й загрози, очевидною є необхідність об'єднання ресурсів усіх суб'єктів сектору безпеки та оборони держави. Зокрема, мова йде також про взаємодію Державної прикордонної служби України з правоохоронними органами як одну з умов успішного протистояння будь-яким викликам та загрозам.

На сьогодні взаємодія між зазначеними суб'єктами є, але вона потребує вдосконалення, зважаючи на нові умови виконання ними своїх завдань та функцій. Безпосередньо в Стратегії національної безпеки України від 14.09.2020 р. закріплено, що Україна прискорить безпекову та оборонну реформи і одним із пріоритетних завдань повинне бути посилення взаємодії всіх органів сектору безпеки та оборони для виконання спільних завдань. Отже, питання взаємодії Державної прикордонної служби України з правоохоронними органами є актуальним і таким, що потребує вивчення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій свідчить, що питання правового статусу Державної прикордонної служби України, окремі аспекти її взаємодії з правоохоронними органами на доктринальному рівні досліджувалося. Але зважаючи на те, що реформування сектору безпеки та оборони триває, з'являються нові загрози національній безпеці держави, вносяться зміни до законодавства, питання адміністративно-правового забезпечення взаємодії Державної прикордонної служби України з правоохоронними органами потребує нового теоретичного розроблення для виявлення існуючих прогалин та формулювання напрямків їх усунення.

2. Найсуттєвіші результати дисертації, їх достовірність і новизна, значення для теорії і практики

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертаційна робота є однією із перших комплексних спроб враховуючи останні досягнення правової доктрини, положення чинного законодавства України та практику їх реалізації визначити сутність та особливості адміністративно-правового забезпечення взаємодії Державної прикордонної служби України з правоохоронними органами та обґрунтувати пріоритетні напрямки його удосконалення. У результаті проведеного дослідження сформульовано наукові висновки, положення та пропозиції, зокрема:

вперше:

– встановлено, що метою взаємодії Державної прикордонної служби України з правоохоронними органами, яка є похідною від мети правоохоронної діяльності й мети діяльності кожного суб'єкта взаємодії, є підтримання умов для охорони визначених законом інтересів людини, суспільства і держави на державному кордоні та в межах прикордонних територій, своєчасне реагування на загрози, що можуть чи вже завдали шкоди таким інтересам, їх нейтралізація та ліквідація наслідків;

– наведене авторське визначення поняття «адміністративно-правове забезпечення взаємодії Державної прикордонної служби України з правоохоронними органами» як упорядкування за допомогою адміністративно-правових норм законодавчих і підзаконних актів рівнів, напрямів, форм, методів, інших умов взаємодії зазначених суб'єктів і безпосередньо реалізація останніми розподілених між ними в межах такої взаємодії обов'язків із метою підтримання умов для охорони визначених законом інтересів людини, суспільства та держави на державному кордоні й у межах прикордонних територій, своєчасного реагування на загрози, що можуть чи вже завдали шкоди таким інтересам, їх нейтралізація та ліквідація наслідків;

– сформульовано пропозиції щодо вдосконалення положень Закону України «Про Державну прикордонну службу України», зокрема:

1) викласти назву та частину 1 статті 22 в такій редакції:

Стаття 22. Взаємодія Державної прикордонної служби України з іншими суб'єктами

З метою забезпечення ефективного здійснення покладених на неї повноважень Державна прикордонна служба України взаємодіє з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, правоохоронними органами, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форми

власності в установленому законодавством порядку;

2) змінити закріплене в статті 3 формулювання принципу «взаємодія з органами державної влади, органами місцевого самоврядування та громадськими об'єднаннями при здійсненні покладених на Державну прикордонну службу України завдань» на «взаємодія Державної прикордонної служби України з іншими суб'єктами», оскільки його зміст вже конкретизується в статті 22;

– виділено критерії оцінювання ефективності взаємодії Державної прикордонної служби України з правоохоронними органами: 1) рівень довіри: а) громадян до Державної прикордонної служби України та правоохоронних органів, які взаємодіють між собою; б) суб'єктів, що взаємодіють один до одного; 2) стан прикордонної безпеки в регіоні та державі; 3) швидкість оброблення та передавання аналітичної, статистичної та іншої інформації між суб'єктами взаємодії; 4) відповідність між оцінкою ризику та обраним варіантом захисту, витратами на його мінімізацію до прийняттого рівня; 5) кількість порушень керівництвом і співробітниками суб'єктів, що взаємодіють, норм законодавства, зокрема антикорупційного, а також порушень розробленого та погодженого ними плану взаємодії;

удосконалено:

– класифікацію принципів взаємодії Державної прикордонної служби України з правоохоронними органами на загальні та спеціальні;

– зміст та види форм взаємодії Державної прикордонної служби України з правоохоронними органами, серед яких: 1) обмін інформацією; 2) спільні операції, зокрема, проведення прикордонних операцій; 3) спільне патрулювання поза пунктами пропуску на державному кордоні; 4) спільна координація діяльності інших суб'єктів у межах наданої компетенції; 5) проведення спільних навчань співробітників, наукових та методичних заходів.

– розуміння методів взаємодії Державної прикордонної служби України з правоохоронними органами, до яких віднесено адміністративні, організаційні та економічні методи;

– положення щодо закріплення юридичної відповідальності Державної прикордонної служби України та правоохоронних органів як суб'єктів взаємодії;

дістало подальшого розвитку:

– поняття та особливості взаємодії Державної прикордонної служби України з правоохоронними органами як здійснення Державною прикордонною службою України і правоохоронними органами держави в межах наданих повноважень та на підставі положень закону, узгоджених за

місцем, часом, і з найбільш раціональним й ефективним використанням можливостей, дій та заходів для досягнення спільної мети;

– генезис інституту взаємодії Державної прикордонної служби України з правоохоронними органами, що розпочинається зі створення Державної прикордонної служби України та охоплює три етапи: 1-й етап (із 31.07.2003 р. до 2006 р.); 2-й етап (2006–2015 рр.); 3 етап (із 2015 р. – до цього часу);

– узагальнення зарубіжного досвіду діяльності та взаємодії органів прикордонної служби та органів публічної адміністрації, що виконують правоохоронні функції (Польща, Латвія, США, Казахстан, Киргизстан, Грузія, Молдова).

Таким чином, отримані в дисертаційному дослідженні нові науково-обґрунтовані результати значно поглиблюють існуючі знання про окружні адміністративні суди в системі суб'єктів адміністративного права та спрямовані на вдосконалення їх адміністративно-правового статусу.

Методологічною основою дослідження є загальні й спеціальні методи наукового пізнання. *Логіко-семантичний метод* було застосовано під час визначення сутності таких понять, як «взаємодія Державної прикордонної служби України з правоохоронними органами» (підрозділ 1.1), «принципи взаємодії Державної прикордонної служби України з правоохоронними органами» (підрозділ 1.4), «адміністративно-правове забезпечення взаємодії Державної прикордонної служби України з правоохоронними органами» (підрозділ 2.1), «форми взаємодії Державної прикордонної служби України з правоохоронними органами» та «методи взаємодії Державної прикордонної служби України з правоохоронними органами» (підрозділ 2.2). *Історико-правовий метод* дозволив розкрити генезис інституту взаємодії Державної прикордонної служби України з правоохоронними органами (підрозділ 1.2). *Системно-функціональний підхід* уможливив установити мету та завдання, принципи, форми, методи взаємодії Державної прикордонної служби України з правоохоронними органами (підрозділи 1.3, 1.4, 2.2, 2.3). *Порівняльно-правовий метод* став основою для узагальнення зарубіжного досвіду діяльності й взаємодії органів прикордонної служби та органів публічної адміністрації, які виконують правоохоронні функції (підрозділ 3.1). *Метод документального аналізу та аналітичний метод* використано під час характеристики місця норм законодавства в адміністративно-правовому забезпеченні взаємодії Державної прикордонної служби України з правоохоронними органами (підрозділ 2.1), з'ясування особливостей юридичної відповідальності Державної прикордонної служби України та правоохоронних органів як суб'єктів взаємодії (підрозділ 2.4), визначення

перспектив оцінювання ефективності взаємодії Державної прикордонної служби України з правоохоронними органами (підрозділ 3.2), формулювання напрямків удосконалення адміністративно-правового забезпечення взаємодії Державної прикордонної служби України з правоохоронними органами (розділи 1–3).

Науково-теоретичне підґрунтя дисертації становлять наукові праці вітчизняних і зарубіжних фахівців із загальної теорії держави і права, адміністративного та інших галузевих правових наук, управління, філософії. Нормативною основою дослідження є Конституція України, законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти, норми яких регламентують взаємодію Державної прикордонної служби України з правоохоронними органами. Інформаційна та емпірична основа роботи представлена узагальненням проблемних питань взаємодії Державної прикордонної служби України з правоохоронними органами, правовою публіцистикою, довідковими й періодичними виданнями, статистичними матеріалами.

Обсяг узагальнених теоретичних та практичних матеріалів дозволяє стверджувати про достовірність і обґрунтованість результатів дослідження, що становлять теоретичний і практичний інтерес та можуть бути використані в:

– *науково-дослідній сфері* – для подальшого вивчення адміністративно-правового забезпечення взаємодії Державної прикордонної служби України з правоохоронними органами (*Акт про впровадження результатів дисертаційного дослідження у наукову діяльність Сумського державного університету від 21.04.2021 р.*);

– *правотворчості* – для уточнення та доповнення чинних законів та підзаконних актів, а також розроблення проєктів нормативно-правових актів з метою поліпшення взаємодії Державної прикордонної служби України з правоохоронними органами;

– *освітньому процесі* – під час підготовки навчально-методичної літератури та проведення лекційних, семінарських і практичних занять із навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Судові та правоохоронні органи», «Кримінальна юстиція» (*Акт про впровадження результатів дисертаційного дослідження у навчальний процес Сумського державного університету від 20.04.2021 р.*).

3. Відповідність дисертації зазначеній спеціальності

Дисертація присвячена визначенню сутності та особливостей адміністративно-правового забезпечення взаємодії Державної прикордонної служби України з правоохоронними органами, існуючих прогалин його здійснення, а також обґрунтуванню напрямків їх усунення.

За змістом завдань, характером їх розв'язання та отриманими результатами дисертація «Адміністративно-правове забезпечення взаємодії Державної прикордонної служби України з правоохоронними органами» повністю відповідає спеціальності 081 – право. Крім того дисертаційна робота Байдюка І.І. виконана у межах науково-дослідних тем «Організаційно-правові засади функціонування правоохоронної, судової та фінансової систем України» (№ 018U001317), «Розробка методики взаємодії правоохоронних органів України щодо протидії легалізації злочинних доходів» (№ 0120U100474) Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету.

4. Кількість публікацій та повнота опублікування результатів дослідження

Основні положення дисертації викладені у 6 статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України та інших держав і 3 тезах на науково-практичних конференціях, що відповідає вимогам Наказу МОН України «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» від 23.09.2019 р. № 1220.

1. Байдюк І. І., Резнік О. М. Взаємодія Державної прикордонної служби України з громадськими формуваннями з охорони громадського порядку і державного кордону. *Держава і регіони*. 2018. № 4 (62). С. 74–78.

2. Байдюк І. І. Принципи взаємодії Державної прикордонної служби України з іншими правоохоронними органами. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2019. № 4, т. 87. С. 62–70.

3. Байдюк І. І. Генезис інституту взаємодії Державної прикордонної служби України з іншими правоохоронними органами. *Право і Безпека*. 2019. № 4, т. 75. С. 38–42.

4. Байдюк І. І. Місце норм права в адміністративно-правовому забезпеченні взаємодії Державної прикордонної служби України з іншими правоохоронними органами. *Vishegrad Journal on Human Rights*. 2021. № 1. С. 73–78.

5. Байдюк І. І. Методи взаємодії Державної прикордонної служби України з іншими правоохоронними органами. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2021. № 66. С. 123–128.

6. Байдюк І. І. Оцінювання ефективності взаємодії Державної прикордонної служби України з іншими правоохоронними органами. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 8. С. 208–211.

7. Байдюк І. І. Поняття та особливості взаємодії Державної

прикордонної служби України з іншими правоохоронними органами. *Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів* : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції : у 2 ч. (м. Суми, 20–21 травня 2020 р.). Суми : Сумський державний університет. 2020. Ч. 2. С. 32–36.

8. Байдюк І. І. *Форми взаємодії Державної прикордонної служби України з правоохоронними органами. Гармонізація законодавства України з правом Європейського Союзу* : матеріали Всеукраїнської наукової конференції (м. Хмельницький, 17 квітня 2021 р.). Хмельницький : ХНУ, 2021. С. 9–13.

9. Байдюк І. І. *Відповідальність Державної прикордонної служби України та інших правоохоронних органів як суб'єктів взаємодії в сфері охорони державного кордону. Регіональні особливості злочинності: сучасні тенденції та стратегії протидії* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Кривий Ріг, 14 травня 2021 р.). Кривий Ріг : КННІ, 2021. С. 195–200.

5. Висновок

Вважати, що подана дисертація Байдюка Івана Івановича на тему «Адміністративно-правове забезпечення взаємодії Державної прикордонної служби України з правоохоронними органами» за науковим рівнем, актуальністю, практичним значенням, обсягом, оформленням повністю відповідає вимогам п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р., щодо дисертаційних робіт на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 – право.

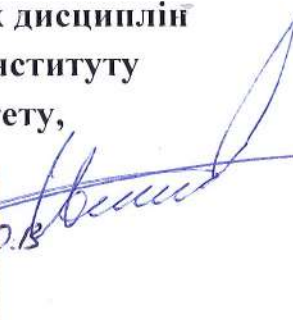
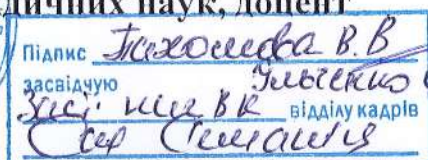
Рецензенти:

Завідувач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки
Навчально-наукового інституту права
Сумського державного університету,
доктор юридичних наук, професор



В.В. Пахомов

Доцент кафедри кримінально-правових дисциплін та судочинства Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету,
кандидат юридичних наук, доцент



О.В. Ільченко